

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาทางไกลของผู้สูงอายุ
The increased Distance Education Opportunities and
Access for Elderly

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์ ณ์ภูประเสริฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวิวัฒนะกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภนิดา สุตสวัสดิ์
อาจารย์ ดร.ดวงพร ทรัพย์ลักษณ์
อาจารย์ ดร.ลิขสิทธิ์ พุฒเขียว

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอนทางไกลสู่ระดับนานาชาติ
ประจำปี 2565
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง	การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาทางไกลของผู้สูงอายุ
ชื่อผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ ฌฎุประเสริฐ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภนิตา สุตสวัสดิ์ อาจารย์ ดร.ดวงพร ทรัพย์ลักษณ์ และอาจารย์ ดร.ลิขสิทธิ์ พุฒเขียว
ปีที่แล้วเสร็จ	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาทางไกลของผู้สูงอายุ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาทางไกลของผู้สูงอายุ และ 3) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการศึกษาทางไกลสำหรับผู้สูงอายุ วิธีดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2ระยะ ระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุจาก 5 ภูมิภาค โดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอนและเลือกแบบเจาะจง ได้จำนวน 791 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทั้งแบบฉบับและออนไลน์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ส่วนระยะที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากจำนวน 5 ภาค ภาคละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสนทนาเชิงโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (focus group) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาทางไกลของผู้สูงอายุ พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้จากเบี้ยผู้สูงอายุ รายได้พอใช้จ่ายแต่ไม่มีเหลือเก็บ มีรายจ่ายเท่ากับค่าใช้จ่ายส่วนตัว อุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีส่วนใหญ่ ได้แก่ โทรศัพท์รุ่นธรรมดาและสมาร์ทโฟน มีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและใช้อุปกรณ์ของตนเอง เพื่อเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์แอปพลิเคชัน และ ยูทูป โดยใช้เวลาช่วงเข้าน้อยกว่า 3 ชั่วโมง เพื่อการเรียนรู้เพื่อคลายความเหงา และรักษาความสามารถการรับรู้และความจำ ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเรียนรู้คือตนเอง ผู้สูงอายุเข้าร่วมการเรียนรู้ทางไกลอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุเนื่องจากขาดการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการมองเห็น ไม่มีเวลาเรียนเนื่องจากทำการเกษตร ขาดผู้สนับสนุนช่วยเหลือ ขาดอุปกรณ์เครื่องมือที่มีคุณภาพ และฐานะยากจน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาทางไกลของผู้สูงอายุ ได้แก่ (1) การเข้าถึงเทคโนโลยีและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (2) ช่วงอายุของผู้สูงอายุในการศึกษาทางไกลและปัญหาสุขภาพ (3) หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุ (4) สื่อการศึกษาที่เข้าถึงผู้สูงอายุ (5) ความหลากหลายของหน่วยงานที่เข้ามาจัดการศึกษา (6) ผู้สูงอายุยังให้ความสำคัญเรื่องการรวมกลุ่มและการมาปฏิสัมพันธ์ (7) ค่าธรรมเนียมและลงทะเบียนการศึกษาและ (8) การสนับสนุนช่วยเหลือผู้สูงอายุในการศึกษาทางไกล 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการศึกษาทางไกลสำหรับผู้สูงอายุพบว่า (1) การแบ่งกลุ่มผู้เรียนของผู้สูงอายุ (2) เนื้อหาที่ผู้สูงอายุต้องการเรียนรู้ (3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (4) หลักสูตรการเรียนรู้ และ (5) ส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงการศึกษาของผู้สูงอายุด้วยการประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ การศึกษาทางไกล ผู้สูงอายุ การเข้าถึงการศึกษาทางไกล การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

Title: The Increased Distance Education Opportunities and Access for Elderly
Researchers: Assistant Professor Dr.Phisit Nadprasert, Associate Professor Dr.Chanoknart Boonwatthanakul, Assistant Professor Supanita Sudsaward Dr.Duangbhorn Sapphayakak and Dr.Likkhasit Putkhiao
Years: 2023

Abstract

This research aims 1) to examine the prevailing conditions pertaining to the opportunity and accessibility of distance education for elderly individuals; 2) to investigate factors that exert an influence on the aforementioned opportunity and access to distance education; and 3) to propose suggestions and guidelines for promoting distance education for the elderly. The research is divided into two phases. Endeavor encompassed both quantitative and qualitative methodologies, the initial phase consisted of a quantitative study, wherein questionnaires were participants from 5 geographical regions of Thailand administered to 791 elderlies. The second phase of the qualitative study, bringing the factors influencing the opportunities and accessibility of distance education for the elderly, conducted focus group discussions with 5 qualified individuals.

The study found that 1) Opportunities and access to distance education the majority of the elderly participants owned electronic devices such as regular televisions and smartphones, which they utilized for personal development and accessing social media platforms such as Line application and YouTube. Typically, they allocated less than three hours in the morning for learning activities. The data revealed that the elderly engaged in learning primarily to combat loneliness and maintain cognitive abilities, perception, and memory. However, in terms of opportunities for distance learning, most the elderly expressed moderate interest due to barriers like limited internet access, health issues, visual impairments, insufficient study time due to agricultural responsibilities, lack of support, inadequate resources, and subpar equipment. 2) These discussions revealed several factors that influenced the opportunity and accessibility of distance education for the elderly: (1) access to technology and technological literacy, (2) age range and associated health concerns among the elderly, (3) availability of courses tailored to the specific needs of older learners, (4) educational media that effectively engages and reaches the elderly, (5) diverse educational institutions providing a range of learning options, (6) emphasis on social interaction and group dynamics among elderly learners, (7) consideration of fees and enrollment processes for distance education, and (8) provision of adequate support systems for elderly individuals engaged in distance learning. 3) Recommendations for the elderly, Based on the qualitative research findings, the following guidelines are recommended to promote distance education for the elderly (1) facilitate the formation of learner groups comprised of elderly individuals, (2) develop educational content based on the preferences and interests of the elderly, (3) implement a blended learning approach that combines online and offline learning methods, (4) design curricula that cater to the unique learning needs of the elderly, and (5) enhance accessibility to educational opportunities for the elderly through effective public relations and awareness campaigns.

Keywords: Distance education, Elderly, Distance education access, Enhancing Educational Opportunities